

ДІЛОВЕ ПАРТНЕРСТВО ПІДПРИЄМСТВА: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

©2018 НАЗАРОВА К. О., ГОЦУЛЯК В. Д.

УДК 657.6:005

Назарова К. О., Гоцуляк В. Д. Ділове партнерство підприємства: концептуальні підходи до облікового забезпечення

У статті досліджено концептуальні підходи до облікового забезпечення ділового партнерства підприємства. Розкрито його місія в глобалізаційних та євроінтеграційних умовах України (на макро- та мікрорівнях). На макрорівні ділове партнерство обґрунтовано систематизованими показниками рейтингу Світового банку за 12 років. На мікрорівні ділове партнерство та облікова система, яка його забезпечує, проаналізовано відповідно до потреб власників та керівництва підприємства. Також представлено інваріантність поняття «ділове партнерство»; надано оцінку дослідженням у цьому напрямку; розкрито запити користувачів інформації до облікової системи ділового партнерства підприємства. Представлено градацію (поділ) користувачів інформації та їх очікування. Визначено, що окреме місце в обліковій системі ділового партнерства приділено договірному обліку на підприємстві, а також розкрито ключові аспекти такого обліку. Доведено необхідність коригування змістовного наповнення облікової системи ділового партнерства підприємства відповідно до маркетингової концепції (підходу) до господарювання на підприємстві.

Ключові слова: ділове партнерство, облік, облікова система, користувачі інформації.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 15.

Назарова Каріна Олександрівна – доктор економічних наук, доцент, завідувачка кафедри фінансового аналізу та аудиту, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: artorix@ukr.net

Гоцуляк Володимир Дмитрович – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансового аналізу та аудиту, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

УДК 657.6:005

UDC 657.6:005

Назарова К. А., Гоцуляк В. Д. Деловое партнерство предприятия: концептуальные подходы к учетному обеспечению

В статье исследуются концептуальные подходы к учетному обеспечению делового партнерства предприятия. Раскрыта его миссия в глобализационных и евроинтеграционных условиях Украины (на макро- и микроуровнях). На макроуровне деловое партнерство обусловлено систематизированными показателями рейтинга Мирового банка за 12 лет. На микроуровне деловое партнерство и учетная система, которая его обеспечивает, проанализирована в соответствии с потребностями собственников и руководства предприятия. Также представлена инвариантность понятия «деловое партнерство»; дана оценка исследованиям в этом направлении; раскрыты запросы потребителей информации к учетной системе делового партнерства предприятия. Показана градация (распределение) потребителей информации и их потребностей. Определено, что ключевое место в учетной системе делового партнерства принадлежит договорному учету на предприятии, а также раскрыты принципиальные аспекты такого учета. Доказана необходимость корректировки смыслового наполнения учетной системы делового партнерства в соответствии с маркетинговой концепцией (подходом) к хозяйствованию на предприятии.

Ключевые слова: деловое партнерство, учет, учетная система, потребители информации.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Библ.:** 15.

Назарова Карина Александровна – доктор экономических наук, доцент, заведующая кафедрой финансового анализа и аудита, Киевский национальный торгово-экономический университет (ул. Киото, 19, Киев, 02156, Украина)

E-mail: artorix@ukr.net

Гоцуляк Владимир Дмитриевич – кандидат экономических наук, доцент кафедры финансового анализа и аудита, Киевский национальный торгово-экономический университет (ул. Киото, 19, Киев, 02156, Украина)

Nazarova K. O., Hotsuliak V. D. The Business Partnership of Enterprise: the Conceptual Approaches to Accounting Provision

The article researches conceptual approaches to the accounting provision of business partnership of enterprise. Its mission in terms of globalization and the European integration conditions of Ukraine (on macro- and micro-levels) is disclosed. At the macro-level, a business partnership is conditioned by the systematized indicators of the World Bank rating for 12 years. At the micro-level, the business partnership and the accounting system that provides it are analyzed in accordance with the needs of the owners and management of enterprise. Also, invariance of the term of «business partnership» is presented; researches in this direction are evaluated; inquiries of information consumers to the accounting system of business partnership of enterprise are disclosed. The graduation (distribution) of information consumers and their needs is displayed. It is determined that the key place in the accounting system of business partnership belongs to the contractual accounting at enterprise, as well as the principal aspects of such an accounting are disclosed. The necessity of correction of semantic filling of the accounting system of business partnership in accordance with the marketing conception (approach) to the management of enterprise is proved.

Keywords: business partnership, accounting, accounting system, information users.

Fig.: 2. **Tbl.:** 1. **Bibl.:** 15.

Nazarova Karina O. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Financial Analysis and Audit, Kyiv National University of Trade and Economics (19 Kioto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: artorix@ukr.net

Hotsuliak Volodymyr D. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Financial Analysis and Audit, Kyiv National University of Trade and Economics (19 Kioto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

В умовах глобалізації та євроінтеграції власники підприємств, CEO (шеф-директори, директори тощо) відчутно більше уваги приділяють питанням ділового партнерства, оскільки їх обґрунтований вибір зрештою впливає на показники конку-

рентоспроможності як на вітчизняному, так і на європейському ринках.

У країні зростає кількість наявних та потенційних внутрішніх і зовнішніх інвесторів, які потребують максимально об'єктивної, неупередженої інформації

щодо реального фінансово-майнового стану суб'єктів господарювання, фінансової стабільності, перспектив розвитку тощо. Водночас самі внутрішні (згадані раніше) користувачі інформації зацікавлені в обґрунтованій обліковій інформації щодо того, як їм необхідно налагоджувати партнерські відносини, з ким – розривати, а хто із суб'єктів господарювання є лише потенційно результативним діловим партнером. При цьому важливо зауважити, що зазначена інформація повинна базуватися на реальних, підтверджених облікових показниках.

У фаховій літературі немає однозначного тлумачення терміна «ділове партнерство». Найвні визначення характеризують це поняття переважно з точки зору державно-приватного або соціального партнерства, а не безпосередньо як форми відносин між суб'єктами господарювання для досягнення між ними ефективної взаємодії, тим самим обмежуючи масштабність та існування цієї категорії як об'єкта аудиту [10; 11, с. 7; 12; 13]. Чинне законодавство (а іноді й систематизовані фахові видання) в прямому сенсі не надають ґрунтовного й однозначного визначення діловому партнерству [1; 2; 4; 6; 7]. Водночас Господарський кодекс України закладає підвалини господарській діяльності як такої. Так, Кодекс України, який визначає формує засади господарювання в державі, зазначає, що під господарською діяльністю необхідно розуміти діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямовану на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність. Господарська діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів та з метою одержання прибутку, є підприємництвом, а суб'єкти підприємництва – підприємцями [1, ст. 3].

Поняття «ділове партнерство» є певною мірою новим для вітчизняної науки, хоча в різних інтерпретаціях поняття-аналоги існували впродовж всього часу існування економіки як такої. Заслугує на окрему увагу наукова позиція Крихівської Н. О., яка підійшла до вивчення дефініції комплексно, з урахуванням специфіки господарювання в Україні, і водночас зміщуючи акценти з історичного підходу в бік євроінтеграційних очікувань. Так, науковець доводить, що для закріплення своїх конкурентних позицій на ринку та підвищення ефективності своєї діяльності як підприємства все частіше застосовують нові форми організації діяльності. На сьогодні одним із пріоритетних напрямів реалізації бізнесу виступають партнерські відносини. Конкурентні переваги підприємницьких одиниць за даного виду відносин зростають у декілька разів, а слабкі сторони компенсуються за рахунок досвіду партнера, який на взаємовигідних умовах може ним поділитися. Як свідчить досвід діяльності підприємств, партнерські відносини виника-

ють тоді, коли підприємницькі структури розуміють, що самостійна діяльність є неефективною або процес адаптації до мінливих зовнішніх умов наближається до кризової ситуації [8, с. 20].

Ділове партнерство в сучасній економіці притаманно як мікро-, так і мезо- чи макрорівням. Так, у стратегічному для України законодавчому документі – Угоді про Євроінтеграцію – йдеться про партнерство між державами, співтовариствами [3]. При цьому ділове партнерство на макрорівні може бути оцінено у світових економічних рейтингах, таких як рейтинги Світового банку. Зокрема, будь-яке покращення позиції в рейтингу Doing Business сприймається діловими партнерами як позитивні бізнес-очікування (рис. 1).

Зазначена позитивна динаміка стала прямим наслідком зростання відкритості механізмів бізнес-регулювання. Проголошення економіко-соціальних реформ, підтримка економічно розвинених країн, розвиток і диверсифікація підприємництва спрямовані на зацікавлення інвесторів вітчизняною економікою, оскільки інтенсифікує їх потреби в інформації та неупередженій, а значить, і в об'єктивній оцінці, здійсненій на основі такої інформації.

Євроінтеграційні процеси вимагають підвищення якості інформації як для виходу вітчизняних суб'єктів господарювання на нові ринки, так і для потенційних інвесторів, які лише оцінюють можливості виходу на український ринок. Для цього необхідно володіти як інформацією макрорівня, з урахуванням показників Світового банку, так і максимально незалежною інформацією, представленою на першому етапі формування інформації бухгалтером (а в разі потреби – аудитором). У подальшому, перевіряючи облікову інформацію, аудит зможе (чи не зможе) забезпечити якісний бік транспарентності: гарантує, що інформація, яку отримує потенційний інвестор або кредитор, не лише повна за формою, а й відповідає дійсності за суттю.

Водночас у національній економіці виявлено потребу в забезпеченні та підвищенні ефективності ділового партнерства з постачальниками в процесі управління, який повинен базуватися на достовірній інформації. Процес ділового партнерства складається з трьох послідовних етапів: прийняття рішення щодо встановлення партнерства, співпраці та оцінки результатів ділового партнерства, за кожним з яких запропоновано індикатори ефективності ділового партнерства. Для відображення системи партнерських зв'язків підприємств торгівлі сформовано ієрархію видів ділового партнерства.

На становлення сучасної економіки (а особливо обліку, аналізу та аудиту) значний вплив мали такі ключові фактори зовнішнього середовища функціонування суб'єктів господарювання, як розвиток і трансформація механізмів ринкової економіки, ре-

Місце у світі

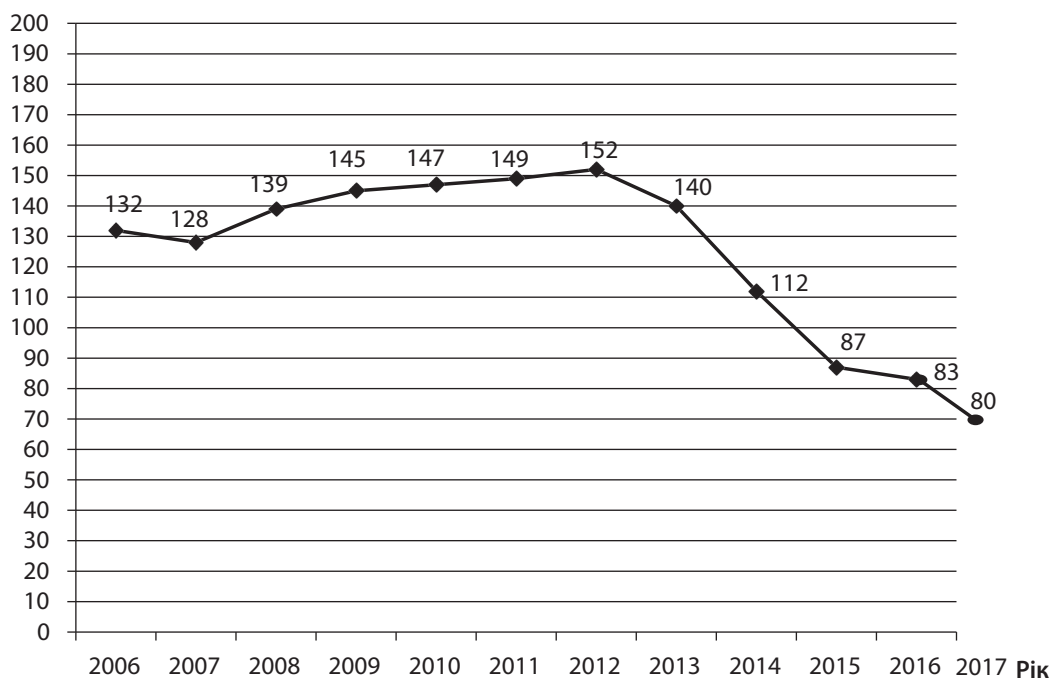

Рис. 1. Динаміка позиції України в рейтингу Doing Business у 2006–2017 рр.

Джерело: узагальнено авторами за офіційною інформацією Світового банку. URL: <http://www.doingbusiness.org>

гіоналізація, інтернаціоналізація та глобалізація економічних і господарських зв'язків.

Незважаючи на те, що це певним чином було характерним і для попереднього сторіччя, їх інтенсифікація спричинила появу надскладних форм бізнесу, M&A окремих учасників ринків у величезні транснаціональні корпорації, зростання та розширення їх філіальної мережі, що закономірно обумовило потребу, з одного боку, у модернізації процедур отримання облікової інформації для задоволення інформаційних потреб великих підприємницьких структур із розгалуженою функціональною, кластерною будовою, а з іншого, – в їх оптимізації для отримання якісного результату перевірки в можливі максимально короткі терміни.

На початку 2000-х років у різних країнах світу пройшла хвиля акцій суспільства (громадських груп та організацій) з причини банкрутства низки відомих транснаціональних компаній – лідерів: "Enron", "WorldCom", "Parmalat", "AIG", "Tesco", "Nortel", "Olympus", "Lehman Brothers", "Waste Management" та ін. У результаті учасники економічних відносин пересвідчилились, що певна інформація, якій довіряли її користувачі (оскільки вона була підтверджена незалежними аудитором), може виявитися недостовірною, викривленою, необґрунтованою, а наслідки – негативними.

Власники та керівництво підприємств, оцінюючи причини та наслідки зазначених негативних подій, підвищили вимоги до різних складових функціонування підприємства, у т. ч. і до об'єктивності інформації щодо ділового партнерства. Для користувачів

інформації важливо бути впевненим у тому, що дані, на основі яких приймається певне рішення (перш за все, управлінське) є обґрунтованими, документально підтвердженими – обліковими.

У зв'язку з вище зазначеним концептуальною новизною у сфері ділового партнерства вирізняються наукові дослідження Н. С. Струк, яка досліджує ділове партнерство підприємство через призму облікової системи, оскільки вчена не лише визначає, що таке ділове партнерство, а й на підставі вимог, очікувань та можливостей облікової інформації запроваджує та розкриває поняття «облікова система ділового партнерства» [9]. Саме такий підхід вирізняється високим рівнем праксеології завдяки наданню користувачам інформації оперативної високоякісної інформації.

Проблеми у сфері обліку й аудиту, а також конфлікти стосуються різних суспільних груп у суспільстві, державі [5]. Відповідно, і інтереси повинні відстоюватися різними суспільними групами. Оскільки в економічній літературі немає загальновизнаного поняття «суспільство», у дослідженні було дотримано науково-практичного, обґрунтованого підходу В. Бондаря та Ю. Бондарь [5], згідно з яким на даному етапі соціально-економічного розвитку держави чітко сформувалися чотири суспільні групи користувачів інформації, які мають власні економічні інтереси та потребують їх задоволення:

- 1 група: інвестори, постачальники, кредитори.
- 2 група: власники, акціонери;

3 група: держава, контролюючі органи;

4 група: працівники підприємства.

Концептуально важливим в побудові облікової системи ділового партнерства є те, що користувачі інформації, залежно від своїх фахових компетентностей (професійні чи непрофесійні) можуть по-різному сприймати одну і ту ж інформацію і, як наслідок, по-різному її інтерпретувати (рис. 2).

доволенню сформованих запитів, що відповідає суспільно-релевантній моделі економічного контролю в Україні (табл. 1).

У сьогоденному динамічному світі економічних реформ професіоналізм користувачів інформації відчутно зростає. На стадії формування соціальної відповідальності зростає довіра до результатів

Рис. 2. Користувачі облікової інформації

Джерело: удосконалено авторами.

Акцент у зазначеній градації користувачів інформації необхідно зробити на тому, що частка її користувачів не володіють (і не повинні володіти) спеціальними економіко-юридичними знаннями, вміннями та навичками для того, щоб прийняти певне рішення, наприклад стосовно того, чи варто вкладати кошти в діяльність конкретного суб'єкта господарювання, чи потрібно кошти терміново вилучати з обігу, чи слід вимагати зміни керівництва суб'єкта господарювання, висловити недовіру до результатів роботи підрозділу внутрішнього аудиту (контролю), як протидіяти діям керівництва, що мають ознаки обману або ж навіть шахрайства, як обрати кращий потенційний інвестиційний проект тощо. Такий підхід сприяє захисту інтересів капіталу та його власника.

Оскільки запити користувачів інформації формують потреби, які в подальшому потребують відповідей з боку акціонерів, аудитора, держави тощо, їх доречно оцінити й систематизувати. Доволі ґрунтовно зазначені потреби користувачів фінансової звітності досліджували та висвітлили В. Бондар та Ю. Бондар, визначаючи, які документи сприяють за-

господарювання, які базуються на достовірній обліковій інформації, а це, своєю чергою, можливо лише за умови, що інформація є якісною. Для прикладу, варто зазначити, що у Великобританії ще з 1844 р., згідно з ухваленими законами, акціонерні товариства здійснювали перевірку бухгалтерських книг і рахунків компаній незалежними бухгалтерами та обов'язково звітували перед акціонерами. Фактично ця практика в умовах ринкових відносин дійшла до наших днів.

Зважаючи на те, що будь-яка господарська діяльність передбачає обов'язковість договірних відносин між контрагентами, що є основою діяльності підприємства, окремо необхідно зауважити, що облікова система ділового партнерства ґрунтується на підписанні договірних відносин на підприємстві. Під час оформлення ділового партнерства між підприємством і постачальником (виробником, посередником) використовують різні види договорів, (відповідно до чинного законодавства). В основному на вітчизняних підприємствах застосовується товарний контракт – договір на поставку товарів. При цьому у випадку, якщо постачальник є постійним діловим партнером, то пролонгування договору носить чисто

Потреби користувачів у підтвердженій обліковій інформації

№ з/п	Користувачі інформації	Підтверджена інформація, якої потребують користувачі
1	Власники, акціонери	Прибуток підприємства та його використання; дивіденди
2	Інвестори	Економічна стабільність підприємства; довгострокова перспектива діяльності підприємства
3	СЕО (керівництво)	Результати фінансово-господарської діяльності; існуючі загрози господарюванню
4	Менеджери	Фінансовий результат діяльності підприємства, аналіз діяльності підприємства, планування діяльності підприємства, контроль і оцінка діяльності підприємства
6	Кредитори	Повернення засобів; ризик і наслідки несплати заборгованості
6	Постачальники	Фінансовий стан підприємства, платоспроможність підприємства
7	Покупці	Фінансова стабільність підприємства. обсяг реалізації
8	Працівники	Надійність робочого місця, заробітна плата, умови праці на підприємстві
9	Фіскальні органи	Сплата податків, зборів відповідно до чинного законодавства
10	Фінансові установи (у т. ч. банк)	Своєчасність повернення кредитів та отримання відсотків, розвиток бізнесу
11	Біржі	Розмір статутного капіталу, емісія акцій
12	Міжнародні організації	Відповідність якості робіт (послуг, товарів) вітчизняних підприємств, які співпрацюють з міжнародними співтовариствами, стандартизованим вимогам
13	Держава	Економічні дані (державна статистика). платіжний баланс, оподаткування, дотримання чинного законодавства
14	Суспільство (суспільні групи, громада)	Соціально-економічні гарантії, збільшення зайнятості, вплив на навколишнє середовище, користування ресурсами та фондами
15	Органи суспільного нагляду	Інформація щодо результатів аудиту діяльності підприємств – суб'єктів господарювання суспільного інтересу

Джерело: інтерпретовано за [5].

формальний характер, і вказана операція здійснюється на початку кожного року (це звичайна практика).

До типових недоліків договірного обліку можна віднести те, що, як правило, не змінюються умови договору та не враховуються результати попереднього співробітництва. Типовий договір на поставку товарів обумовлює такі напрями: предмет договору («Постачальник зобов'язується поставити товар, а покупець прийняти його і сплатити на умовах діючого договору за вільними цінами в кількості, асортименті та в терміни, узгоджені сторонами згідно зі специфікацією, яка є невід'ємною частиною договору»); умови постачання, якість, маркування, упаковка; приймання товару і відповідальність сторін; порядок розрахунків; додаткові умови (рекламна підтримка тощо); строк дії договору та юридичні адреси сторін.

Чинна облікова система ділового партнерства була б значно якіснішою, якби враховувала сучасний маркетинговий підхід до інформаційних потреб користувачів (інформації). Так, облік та оцінка договірних відносин на підприємствах ґрунтується на договорах поставки товарів, однак при цьому не враховується сегментація ринку, а сама система обліку

договірних відносин недостатньо пристосована до змін у товарному асортименті. Завершальним етапом в оцінці ефективності договорів є оцінка, експертиза виявлених відхилень, які бухгалтер повідомляє керівництву підприємства. У результаті приймається управлінське рішення (стосовно пролонгування договору або ж припинення ділового партнерства). Незважаючи на те, що, логічно, питання співпраці повинно ґрунтуватися на чинному законодавстві, результатах оцінки показників за попередній період, важливо відмітити зростаючий вплив маркетингового підходу та результатів інвестиційного аналізу до облікової системи ділового співробітництва [15].

ВИСНОВКИ

Отже, глобалізаційні, перш за все, євроінтеграційні вектори розвитку національної економіки проявили один із потенційних векторів покращення господарювання – розвиток ділового партнерства, який, своєю чергою, потребує відповідного облікового забезпечення. Концептуальні засади зазначеного забезпечення ґрунтуються на співвідношенні очікувань користувачів інформації (професійних, непро-

фесійних) і можливостей обліку надавати таку інформацію. Якість останньої підвищується, якщо вона формується з урахуванням маркетингового підходу до господарювання на підприємстві. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-IV (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої : ратифіковано Законом № 1678-VII від 16.09.2014. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011
4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
5. **Бондар В. П., Бондар Ю. В.** Управління якістю та якість в аудиті: шляхи удосконалення. *Аудитор України*. 2012. № 7. С. 11–25.
6. Економічна енциклопедія : у трьох томах. / редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ : Видавничий центр «Академія», 2000–2002.
7. **Мочерний С. В., Ларіна Я. С., Устенко О. А., Юрій С. І.** Економічний енциклопедичний словник : у 2 т. Львів : Світ, 2006. Т. 2. 568 с.
8. **Крихівська Н. О.** Аналіз наукових підходів до дефініції поняття «партнерські відносини». *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Серія «Економічні науки»*. 2014. Вип. 1. С. 19–25.
9. **Струк Н. С.** Облікова система ділового партнерства підприємств України : монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 522 с.
10. **Чухрай Н. І., Криворучко Я. О.** Оцінювання і розвиток відносин між бізнес-партнерами : монографія. Львів : Растр-7, 2008. 360 с.
11. **Шавлюк А. О.** Аудит ефективності ділового партнерства : автореф. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Київ : КНТЕУ, 2016. 24 с.
12. **Шавлюк А. О.** Ділове партнерство як об'єкта аудиту. *Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму*. 2013. № 1. С. 355–360.
13. **Шавлюк А. О.** Методика аудиту ефективності ділового партнерства на підприємствах торгівлі. *Інноваційна економіка*. 2015. № 1. С. 239–245.
14. **Шавлюк А. О.** Специфіка застосування аналітичних процедур аудиту ефективності ділового партнерства. *Економіка і регіон*. 2014. № 4. С. 28–31.
15. Ukrainian economy growth imperatives : monograph / A. Mazaraki, S. Melnichenko, G. Duginets et al.; ed. by Anatolii A. Mazaraki. Prague : Coretex CZ, 2018. 310 p. Chapter 13 «Investment analysis of ensuring business partnership audit». P. 256–269.

REFERENCES

Bondar, V. P., and Bondar, Yu. V. "Upravlinnia yakistiu ta yakist v audyti: shliakhy udoskonalennia" [Quality and quality

control in the audit: ways to improve]. *Audytory Ukrainy*, no. 7 (2012): 11-25.

Chukhrai, N. I., and Kryvoruchko, Ya. Yu. *Otsiniuvannia i rozvytok vidnosyn mizh biznes-partneramy* [Evaluation and development of relations between business partners]. Lviv: Vydvo "Rastr-7", 2008.

Ekonomichna entsyklopediia [Economic Encyclopedia]. Kyiv: VTs "Akademiia", 2000-2002.

Krykhivska, N. O. "Analiz naukovykh pidkhodiv do definitivni poniattia "partnerski vidnosyny"" [Analysis of scientific approaches to defining the concept of "partnership relations"]. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ser. : Ekonomichni nauky*. 2014. http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2014/v1/NV-2014-V1_2.pdf

[Legal Act of Ukraine] (1999). <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

[Legal Act of Ukraine] (2003). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

[Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

[Legal Act of Ukraine] (2014). http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011

Mazaraki, A. et al. "Investment analysis of ensuring business partnership audit". In *Ukrainian economy growth imperatives*, 256-269. Prague: Coretex CZ, 2018.

Mochernyi, S. V. et al. *Ekonomichni entsyklopedychnyi slovnyk* [Economic Encyclopedia Dictionary]. Vol. 2. Lviv: Svit, 2006.

Shavliuk, A. O. "Audyty efektyvnosti dilovoho partnerstva" [Audit of efficiency of business partnership]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.09*, 2016.

Shavliuk, A. O. "Dilove partnerstvo yak ob'iekt audytu" [Business partnership as an object of audit]. *Biuletyn Mizhnarodnoho Nobelivskoho ekonomichnoho forumu*. 2013. http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmef_2013_1_50

Shavliuk, A. O. "Metodyka audytu efektyvnosti dilovoho partnerstva na pidpriemstvakh torhivli" [Methodology of audit of efficiency of business partnership at trade enterprises]. *Innovatsiina ekonomika*. 2015. http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2015_1_46

Shavliuk, A. O. "Spetsyfika zastosuvannia analitychnykh protsedur audytu efektyvnosti dilovoho partnerstva" [Specificity of application of analytical procedures of audit of efficiency of business partnership]. *Ekonomika i rehion*, no. 4 (47) (2014): 28-31.

Struk, N. S. *Oblikova systema dilovoho partnerstva pidpriemstv Ukrainy* [Accounting system of business partnership of Ukrainian enterprises]. Lviv: VTs LNU imeni Ivana Franka, 2010.